

Overzicht Beheerpakketten Agrarisch Natuur- & Landschapsbeheer 2016

Versie 1.4

1-5- 2015

Inhoudsopgave

Aanleiding	3
Toelichting werken met (combinaties van) beheerpakketten ANLB 2016	5
Opbouw van de beheerpakketten	7
Overzicht beheerpakketten ANLB 2016	8
Cumulatie en terrein	11
Beschrijving per pakket	12

Aanleiding

De aanpassingen van het SNL, die onder de naam ANLb 2016 worden doorgevoerd om het agrarisch natuur- en landschapsbeheer te verbeteren, werken door in diverse documenten die het stelsel omvatten. De doorwerking in deze documenten moet blijven passen in het goed werkend houden van het stelsel als geheel. Praktisch betekent dit dat agrarische collectieven straks op overzichtelijke wijze snel een effectieve gebiedsofferte kunnen opstellen op basis van het provinciale natuurbeheerplan. En de provincies kunnen vervolgens snel een beschikking voor de uitvoering ervan afgeven. Hieronder volgt een beknopt overzicht van de belangrijkste documenten onder het SNL in relatie tot de aanpassingen ANLb2016 en hun onderlinge relatie.

- De **Catalogus Groene en Blauwe Diensten** (CGBD) is het belangrijkste document met een vastgelegde status. Dit is het document dat door de EU wordt beoordeeld als controle- en verificatiedocument voor de besteding van POP3 gelden en waarop vervolgens de uitvoering van het beheer wordt gecontroleerd. In de CGBD staan alle beheeractiviteiten beschreven waarmee wij in Nederland onze (agrarische) natuurdoelen willen gaan bereiken. Ook staat er in wat er maximaal betaald mag worden aan een collectief of een particulier die deze activiteiten uitvoert (staatssteun). Voor de gevallen waarin inkomstenderving aan de orde is, geeft de CGBD een voorgeschreven berekeningswijze waarmee uitgerekend kan worden wat de maximale vergoeding kan zijn voor gedeelde inkomsten.
- Het **Overzicht Beheerpakketten ANLb 2016** is een hulpmiddel voor collectieven om snel inzicht te krijgen in welke beheerpakketten er beschikbaar zijn voor inzet. Het overzicht heeft geen officiële status en is vooral een dynamisch document voor het totale overzicht. Het Overzicht Beheerpakketten is bedoeld als brede landelijke standaard op basis waarvan het agrarisch natuurbeheer, dat gericht is op instandhouding van internationale doelsoorten, effectief uitgevoerd kan worden. De beheerpakketten zijn opgebouwd uit één of meerdere beheeractiviteiten uit de CGBD. Het overzicht levert de verzameling van de naar verwachting meest gewenste en te gebruiken pakketten.

Het Overzicht is in feite een praktische overeenkomst tussen de agrarische collectieven en de 12 provincies. Er is gezamenlijk gewerkt aan handzame en ecologisch effectieve pakketten als bouwstenen voor de gebiedsofferte. De collectieven maken vooral gebruik van deze pakketten en de provincies accepteren deze pakketten als nuttig en bruikbaar voor de doelrealisatie van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

De niet-officiële status betekent, in combinatie met de behoefte om het overzicht steeds adequaat aan te kunnen passen, dat het wel belangrijk is, om een vorm van versiebeheer te hanteren en daarmee ook een versiebeheerder aan te stellen die de wijzigingen in opeenvolgende versies doorvoert. Daarmee wordt een grote belasting van de vergaderagenda's van diverse overleggen voorkomen maar is er wel de meest actuele versie beschikbaar voor gebruik. Toevoegingen of wijzigingen, maar ook een aanvullend maatwerkpakket kunnen snel en eenvoudig worden doorgevoerd terwijl tegelijk 'wildgroei' kan worden voorkomen.

- **De Handleiding Maatwerkpakketten** (http://scan-collectieven.nl/system/files/documenten/2014-10-16_handleiding_maatwerkpakketten_concept.pdf) is een beschrijving van de procedure om nieuwe pakketten toe te voegen aan of te wijzigen in het Overzicht Beheerpakketten ANLb 2016. Aangezien de afspraak is dat collectieven voor al gebruik (gaan) maken van de pakketten uit het Overzicht, zal ieder nieuw pakket de beschreven procedure moeten doorlopen. Als het nieuwe pakket voldoet aan in de handleiding gestelde criteria, komt het in het Overzicht en kan vervolgens elk collectief er gebruik van maken als het functioneel in het beheergebied kan worden ingezet. In de praktijk zal het waarschijnlijk zo zijn dat een dergelijk pakket een regionale toepassing kent afhankelijk van het gestelde natuurdoel dat wordt nagestreefd B.v. Hamsterpakketten in de Provincie Limburg.
In de Handleiding staan ook de procedure en criteria beschreven voor de situatie waarin een collectief redenen aanvoert om voor een bestaand pakket een ander tarief te willen hantieren.
- **De Soortenfiches** (<http://www.portaalnatuurenlandschap.nl/assets/Alle-Fiches-20140915docoktdefm.pdf>) vormen een verzameldocument met per soort specifieke leefgebiedeninformatie met inrichting- en beheermaatregelen. Deze informatie is bedoeld om de collectieven te helpen bij het onderbouwen van hun gebiedsaanvragen als men kiest voor inspanningen voor specifieke doelsoorten. En tegelijk kan deze informatie de provincies helpen om gebiedsaanvragen met beheer op specifieke doelsoorten goed te kunnen beoordelen. Het zijn habitat/soortgegevens op basis van de beste wetenschappelijke inzichten die beschikbaar zijn. Het zijn niet altijd harde criteria maar vaak aandachtspunten voor inrichting en beheer van de individuele soort. Bedacht moet worden dat het ANLB 2016 juist ingericht is op beheer van leefgebieden en dat beheermaatregelen bedoeld zijn om meerdere in het leefgebied voorkomende soorten te 'bedienen'. Voor eventuele aanvullende beheermaatregelen uit de Soortenfiches via een soort specifiek beheerpakket is een afweging nodig t.o.v. de beheerpakketten die al in het betreffende leefgebied worden ingezet. De in de Soortenfiches genoemde maatregelen kunnen veelal niet één-op-één worden omgezet als maatregel in een beheerpakket. Bijvoorbeeld omdat ze niet of net anders gedefinieerd staan in de CGBD. De Soortenfiches zijn daarom vooral bedoeld om bij te dragen aan de ecologische deskundigheid van medewerkers en beheerders van de collectieven. De collectieven kunnen met de informatie uit een soortenfiche het daadwerkelijke beheer bij hun deelnemers verfijnen en optimaliseren. Daarvoor hoeft je niet perse een nieuw pakket voor te maken. Deze verfijningen en verbeteringen kunnen ook voortkomen uit de cyclus van het beheer: van planning via uitvoering en monitoring en evaluatie naar aanpassing van het beheer. Deze beheercyclus kan onderdeel zijn van het kwaliteitsborgingssysteem.
- **De 'Tabel Doelsoorten en Pakketten'** (http://scan-collectieven.nl/system/files/documenten/5_soorten_-_pakkettentabel.pdf) is net als de Soortenfiches bedoeld als een hulpmiddel voor de collectieven en de Provincies om tot een zo goed mogelijke gebiedsofferte en beoordeling ervan te komen. Anders dan de Soortenfiches, geeft de Tabel een concreet advies per soort van welke pakketten uit het Overzicht het beste gebruik gemaakt kan worden voor het beheer van deze soort. Echter ook hierbij geldt dat er in het stelsel gekozen is voor leefgebieden waar het beheer zich met name richt op meerdere doelsoorten. Ook hierbij geldt dat de tabel zicht kan geven op een enkele extra activiteit die uiteraard niet beperkend kan zijn voor het beheer gericht op de andere doelsoorten in het leefgebied.

Toelichting Werken met (combinaties van) beheerpakketten ANLB2016

Het effectief beheren van soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn in het kader van het ANLB2016 vereist niet alleen het afsluiten van één beheerpakket, maar vrijwel altijd een combinatie van beheerpakketten binnen een begrensd gebied met een bepaalde (minimale) omvang in een optimale ruimtelijke (en temporele) samenhang. Deze samenhang is het beste ontwikkeld voor de weidevogels in de vorm van het mozaïekbeheer. Maar de basisbeginselen van het mozaïekbeheer zijn in feite op alle internationale diersoorten van toepassing.

Wat betreft weidevogels, amfibieën en akkervogels is er al veel kennis beschikbaar, maar voor andere soorten zoals vissen, vleermuizen etc. zal de komende jaren nog veel kennis nog moeten opgedaan. Het provinciaal natuurbeheerplan bevat voor een aantal soorten mogelijk al relevante informatie over de schaal waarop maatregelen moeten worden getroffen om ze zo effectief mogelijk te laten zijn.

In het onderstaande staat per soortgroep in algemene termen aangegeven aan welke combinaties van beheerpakketten gedacht moet worden. Voor meer informatie wordt verwezen naar de Soortenfiches van de VOFF op het portaal Natuur en landschap waar per soort gedetailleerd staat beschreven welke maatregelen geadviseerd worden voor een effectief beheer van de betreffende soort. Voor een schematisch overzicht wordt verwezen naar de LBN-matrix soorten_pakketten op de website van SCAN.

Effectief beheer vereist voor veel soorten bewuste en substantiële fasering van het beheer in ruimte en tijd. Dus niet alles in een keer schonen of snoeien, maar gespreid in de tijd en verdeeld over meerdere locaties binnen de betreffende beheereenheid. Daarnaast is ook continuïteit van het beheer belangrijk.

Weidevogels

Een mix van de beheerpakketten Kruidenrijk grasland in combinatie met Hoog slootpeil, Natuurvriendelijke oevers, Plasdras, Uitgesteld maaien (met variatie in data), Extensief weiden, waar nodig het beheerpakket Legselbeheer en waar en wanneer nodig in de loop van het seizoen last minute beheer via Kuikenvelden.

Broedende akkervogels

Verschillen per specifieke soort, maar de beheerpakketten Kruidenrijke akker en/of Kruidenrijke akkerrand en/of Vogelakker en waar nodig het beheerpakket Legselbeheer.

Doortrekkende akkervogels en wintergasten

Verschillen per specifieke soort, maar vaak het beheerpakket Stoppeland en/of Wintervoedselakker met indien relevant het pakket Struweelhaag; het beheerpakket Bouwland voor hamsters levert in Zuid-Limburg meerwaarde op voor akkervogels.

In bomen en struiken voorkomende vogels

Een mix van de beheerpakketten rond beplantingen (in bomen voorkomende vogels: hoog opgaande beplanting, dan wel hakhout en voor in struiken voorkomende vogels vooral struiken) met aangrenzend een beheerpakket kruidenrijke akker(rand) of een kruidenrijk grasland(rand).

Amfibieën

Per soort sterk verschillend, maar voor een deel van de soorten is met name de mix van beheerpakketten Poel en klein historisch water, Natuurvriendelijke oever, Hoog slootpeil, Kruidenrijke graslandrand met Struweelrand, Houtwal of Bosje relevant.

Vissen

Een mix van met name de beheerpakketten Duurzaam slootbeheer en Natuurvriendelijke oever.

Vleermuizen

Per soort verschillend en vooral een mix van beheerpakketten met betrekking tot beplantingen (Houtwal, Struweelhaag, etc.), Kruidenrijk grasland en Natuurvriendelijke oever

Knaagdieren

Voor noordse woelmuis is een mix van de beheerpakketten Plas dras, Natuurvriendelijke oever, Rietzoom en klein rietperceel zinvol en waar nodig en mogelijk een mix van deze.

Libellen

Een mix van beheerpakketten Duurzaam slootbeheer, Poel en klein historisch water, Rietzoom en klein rietperceel en Kruidenrijk grasland.

Welk beheer ook opnemen in de gebiedsofferte?

De gebiedsofferte wordt beoordeeld door de provincie op effectiviteit. Randvoorwaarde is dat het collectief (samen met andere gebiedspartijen) een zo compleet mogelijke kennis van zaken heeft ten aanzien van voorkomen van soorten en van het gebied zelf, inclusief aanwezigheid van allerlei landschapselementen. Wil het collectief vooraf zelf kunnen bepalen of de gebiedsofferte en vervolgens het beheerplan effectief is, dan zal het ook ander beheer daarbij dienen op te nemen. Dat andere beheer kan bestaan uit de volgende typen:

- beheer van een aangrenzend aan het werkgebied van het collectief of erbinnen liggend gebied van een terreinbeherende organisatie en/of particuliere natuurbeheerder. Denk aan een weide-vogelreservaat binnen of aangrenzend aan een beheereenheid van het collectief;
- beheer van voor betreffende soorten relevante percelen/elementen in het gebied waarvoor geen contract is afgesloten, maar waarvan het beheer wel bijdraagt/kan bijdragen aan het succesvol voorkomen van een of meer doelsoorten. Denk aan het beheer van hoogstamboomgaarden en knotwilgen door vrijwilligersgroepen;

Op basis van inzicht in voorkomen van soorten en van bestaand beheer (al of niet met contract) kan het collectief bepalen waar de eigen prioriteiten te leggen om de beschikbare middelen zo effectief mogelijk in te zetten.

Opbouw van de beheerpakketten

De pakketten zijn opgebouwd uit de volgende onderdelen:

1. Beschrijving

In deze alinea wordt een algemene beschrijving gegeven ten aanzien van doel, functie en voorkomen van het beheerpakket. De beschrijvingen in versie 1.3 zijn nog niet correct. In versie 1.4 worden deze aangepast.

2. Beheereisen

Dit zijn de beheermaatregelen en –voorschriften die gekoppeld zijn aan de activiteiten in de Catalogus Groenblauwe Diensten (bijlage G) en waarop de beheervergoeding is gebaseerd. Dit zijn de maatregelen waarop de NVWA in opdracht van RVO.nl (EU controle en verificatie) zal controleren. De bestaande beheereisen zijn hierin opgenomen. Achter elke beheereis staat tussen []-en een nummer. Dit nummer verwijst naar de zgn. ‘koppeltabel’.

3. Aanvullende beheervoorschriften

Dit zijn voorschriften aanvullend aan de beheereisen en die vooral een verdere detaillering en invulling van de beheereisen zijn. Deze aanvullende voorschriften zijn van belang om daadwerkelijk natuurkwaliteit c.q. behoud van doelsoorten te realiseren. Het collectief zal toezien dat deze voorschriften, naast de beheereisen, door de deelnemers worden nageleefd

4. Beheerpakketten

Voor diverse pakketten zijn meerdere varianten ontwikkeld. Deze staan beschreven onder het kopje ‘beheerpakketten’. In een enkel geval worden hierbij ook eisen vermeld, die voor die variant gesteld worden aan het beheer. Deze eisen vallen onder de ‘beheereisen’ en worden door de NVWA gecontroleerd. Voor een nadere uitleg over de opbouw van de tarieven en het verschil tussen tarieven en vergoedingen zie ‘Toelichting Beheerpakketten en Tarieven’: [f http://scan-collectieven.nl/system/files/documenten/2015-04-30_toelichting_beheerpakketten_en_adviestarieven_anbl2016.pdf](http://scan-collectieven.nl/system/files/documenten/2015-04-30_toelichting_beheerpakketten_en_adviestarieven_anbl2016.pdf)

Overzicht beheerpakketten ANLb 2016

	Pakketnaam		Pakketvariant
1	Grasland met rustperiode	a	rust van 1 april tot 1 juni
		b	rust van 1 april tot 8 juni
		c	rust van 1 april tot 15 juni
		d	rust van 1 april tot 22 juni
		e	rust van 1 april tot 1 juli
		f	rust van 1 april tot 8 juli
		g	rust van 1 april tot 15 juli
		h	rust van 1 april tot 22 juli
		i	rust van 1 april tot 1 augustus
		j	rust van 1 april tot 8 augustus
		k	rust van 1 april tot 15 augustus
		l	rust van 1 mei tot 15 juni, voorweiden
		m	rust van 8 mei tot 22 juni, voorweiden
		n	rust van 1 april tot 1 september
		o	rust van 1 april tot 15 september
		p	rust van 1 april tot 1 oktober
2	Kuikenvelden	a	rust 1 april – 1 augustus, 2 weken
		b	rust 1 april – 1 augustus, 3 weken
		c	rust 1 april – 1 augustus, 4 weken
		d	rust 1 april – 1 augustus, 5 weken
		e	rust 1 april – 1 augustus, 6 weken
3	Plas-dras	a	15 februari – 15 april
		b	15 februari – 15 mei
		c	15 februari – 15 juni
		d	15 februari – 1 augustus
		e	15 februari – 15 april, greppels
		f	15 februari – 15 mei, greppels
		g	15 februari – 15 juni, greppels
		h	15 februari – 1 augustus, greppels
		i	1 mei – 15 augustus, 3 weken, greppels
		j	1 mei – 15 augustus, 1 maand, greppels
		k	1 mei – 15 augustus, 6 weken, greppels
		l	1 mei – 15 augustus, 2 maand, greppels
		m	15 februari – 1 oktober
		n	1 november – 31 januari, 2 weken
4	Legselbeheer	a	Legselbeheer op bouwland en grasland
		b	Rustperiode op bouwland
5	Kruidenrijk grasland	a	1 april – 15 juni
		b	1 april – 22 juni
		c	1 april – 1 juli
		d	1 april – 8 juli
		e	1 april – 15 juli
		f	1 april – 22 juli
		g	1 april – 1 augustus

Overzicht Beheerpakketten Agrarisch Natuur & Landschapsbeheer 2016, versie 1.4

		h	rand, klasse A
		i	rand, klasse B
		j	1 april – 15 september
		k	1 april – 15 oktober
6	Extensief beweid grasland	a	1 – 1,5 GVE / ha, 1 april – 15 juni
		b	max 0,5 GVE / ha, 1 april – 15 oktober
		c	1 – 3 GVE / ha, 1 april – 15 juni
7	Ruige mest	a	ruige mest
8	Hoog waterpeil	a	verhoging 20 cm
		b	verhoging 30 cm
		c	verhoging 40 cm
9	Poel en klein historisch water	a	kleine poel, 75 – 100 % schonen
		b	grote poel, 75 – 100 % schonen
		c	kleine poel, maximaal 75 % schonen
		d	grote poel, maximaal 75 % schonen
10	Natuurvriendelijke oever	a	natuurvriendelijke oever
		b	natuurvriendelijke oever met schapen
11	Rietzoom en klein rietperceel	a	smalle rietzoom
		b	brede rietzoom en rietperceel
12	Duurzaam slootbeheer	a	baggeren met de baggerpomp
		b	ecologisch slootschonen
		c	ecologisch slootschonen krabbescheer
13	Botanisch grasland	a	botanisch weiland
		b	botanisch hooiland
		c	botanische weiderand
		d	botanische hooilandrand
		e	botanische hooilandrand 15 juni – 20 juli
		g	botanische hooilandrand 15 juni – 3 aug
		f	botanische hooilandrand 15 juni – 17 aug
14	Stoppeland	a	winterstoppel
15	Wintervoedselakker	a	wintervoedselakker 15 mei – 31 dec
		b	wintervoedselakker 1 okt – 15 maart
		c	wintervoedselakker 1 okt – 1 aug
16	Vogelakker	a	vogelakker roulerend
		b	meerjarige vogelakker
17	Bouwland voor hamsters	a	bouwland voor hamsters
		b	graanperceel voor hamsters
18	Kruidenrijke akker	a	3 van de 6 jaar graan
		b	4 van de 6 jaar graan
		c	5 van de 6 jaar graan
19	Kruidenrijke akkerrand	a	3 m breed
		b	6 m breed
		c	9 m breed
		d	12 m breed
		e	15 m breed
		f	18 m breed
		g	1,5 m breed
20	Hakhoutbeheer	a	jaarlijks beheer
		b	jaarlijks beheer plus tussenkap
		c	jaarlijks beheer plus eindkap

21	Beheer van bomenrijen	a	beheer van bomenrijen
22	Knip- en scheerheg	a	jaarlijks knippen / scheren
		b	eenmaal per 2 / 3 jaar knippen / scheren
23	Struweelhaag	a	cyclus 5 – 7 jaar
		b	cyclus > 12 jaar
24	Struweelrand	a	struweelrand
25	Solitaire boom	a	stamdikte < 20 cm
		b	stamdikte 20 – 60 cm
		c	stamdikte > 60 cm
26	Half- en hoogstamboomgaard	a	hoogstamboomgaard
		b	halfstamboomgaard
27	Hakhoutbosje	a	droog hakhout
		b	vochtig hakhout
28	Griendje	a	griendje
29	Bosje	a	bosje
30	Nestgelegenheid Zwarte Stern	a	nestgelegenheid Zwarte Stern
31	Insectenrijk grasland	a	basis
		b	plus
32	Insectenrijke graslandrand	a	insectenrijke graslandrand
33	Foerageerrand Bever	a	foerageerrand bever
34	Leibomen bij historische boerderijen	a	leibomen bij historische boerderijen
35	Schurvelingen en zandwallen	a	schurvelingen en zandwallen

Cumulatie en terrein

Cumulatie is het ‘stapelen’ van pakketten. In de meeste gevallen is dit niet toegestaan, vanwege ontoelaatbare staatssteun. Er zijn echter uitzonderingen. In onderstaande tabel wordt in de tweede kolom aangegeven welke cumulatiemogelijkheden er zijn.

In de derde kolom wordt aangegeven op welk(e) terreintype(n) het pakket toegepast mag worden.

Pakket	Cumulatiemogelijkheden	Terrein
1	Cumulatie toegestaan met 7 en/of 8	Grasland
2	Cumulatie toegestaan met 4, 7, en/of 8	Grasland
3	Cumulatie niet toegestaan	Grasland
4	Cumulatie toegestaan met 2 en/of 8	Grasland en/of bouwland
5	Cumulatie toegestaan met 7 en/of 8	Grasland
6	Cumulatie toegestaan met 7 en/of 8	Grasland
7	Alleen toegestaan in combinatie met 1,2,5,6, en/of 8	Grasland
8	Cumulatie toegestaan met 1,2,4,5,6,7,13 en/of 30	Grasland en/of bouwland
9	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
10	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
11	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
12	Cumulatie niet toegestaan	Sloot
13	Cumulatie met 8 is toegestaan	Grasland
14	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
15	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
16	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
17	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
18	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
19	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
20	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
21	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
22	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
23	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
24	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
25	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
26	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
27	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
28	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
29	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
30	Cumulatie met 8 is toegestaan	Grasland
31	Cumulatie niet toegestaan	Grasland
32	Cumulatie niet toegestaan	Grasland
33	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
34	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
35	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement

Beschrijving per beheerpakket

1 Grasland met rustperiode

Beschrijving

Het in acht nemen van een rustperiode op grasland is vooral voor weidevogels van belang. Ze biedt rust aan broedende vogels door de kans op verstoring van de legsels te minimaliseren. Ook kan het functioneren als opgroeigebied voor jonge weidevogels.

In kleinschalige gebieden kunnen graslanden met een rustperiode, eventueel in de vorm van randen, dienen als schuil- en foerageergebied voor diverse fauna zoals kleine zoogdieren, vogels, vlinders en amfibieën. Ook in de natte dooradering kunnen grasland(rand)en met een rustperiode zinvol zijn.

In de rustperiode zijn landbouwkundige werkzaamheden niet toegestaan. Aan het eind van deze periode staat er een vrij hoge vegetatie op het perceel. De pakketten met een rustperiode tot na 15 augustus zijn bestemd voor soorten anders dan weidevogels.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten CGBD)

- Er wordt een rustperiode in acht genomen van datum x tot datum y (zie beschreven onder pakketten) [1]
- In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats [2]
- *Pakket l en m*: Het grasland wordt vanaf 1 maart en voor de rustperiode niet gemaaid [3]
- Beweiding is in de rustperiode niet toegestaan [25]

Aanvullende beheervoorschriften

- Grasland met een rustperiode in de vorm van randen is toegestaan in kleinschalige gebieden en in gebieden die gericht zijn op waterdoelen (droge respectievelijk natte dooradering, of waterkwaliteitsdoelen). Deze randen moeten minimaal 2 meter breed zijn.

Pakketten

De rustperiode betreft de periode:

- a) 1 april tot 1 juni
- b) 1 april tot 8 juni
- c) 1 april tot 15 juni
- d) 1 april tot 22 juni
- e) 1 april tot 1 juli
- f) 1 april tot 8 juli
- g) 1 april tot 15 juli
- h) 1 april tot 22 juli
- i) 1 april tot 1 augustus
- j) 1 april tot 8 augustus
- k) 1 april tot 15 augustus
- l) 1 mei tot 15 juni; het gras wordt vanaf 1 maart en voor de rustperiode niet gemaaid
- m) 8 mei tot 22 juni; het gras wordt vanaf 1 maart en voor de rustperiode niet gemaaid
- n) 1 april tot 1 september
- o) 1 april tot 15 september
- p) 1 april tot 1 oktober

2 Kuikenvelden

Beschrijving

Het pakket kuikenvelden heeft een vergelijkbaar doel als het pakket 1. De rustperiode wordt echter niet van tevoren vastgelegd van datum x tot datum y, maar wordt ad hoc bepaald om rust te creëren op plaatsen waar dit nodig is.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten CGBD)

- Er wordt een rustperiode in acht genomen van datum x tot datum y (zie beschreven onder pakketten) [1]
- In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats [2]
- Beweiding is in de rustperiode niet toegestaan [25]

Aanvullende beheervoorschriften

- Indien de kuikenvelden in de vorm van randen worden aangelegd, dienen deze randen ten minste 6 meter breed te zijn.
- Indien kuikenvelden worden aangelegd, mag op zijn vroegst op 1 juni worden gemaaid.

Pakketten

De rustperiode ligt in de periode 1 mei tot 1 augustus, en heeft een duur van tenminste:

- a) 2 weken
- b) 3 weken
- c) 4 weken
- d) 5 weken
- e) 6 weken

3 Plas-dras

Beschrijving

Plas-dras biedt een aantrekkelijke biotoop voor weidevogels om te rusten en te foerageren. Op plas-draspercelen kunnen voor het eigenlijke broedseizoen soms honderden weidevogels worden aangetroffen. De aantrekkingskracht is daarmee erg groot en gehoopt wordt dat een deel van deze weidevogels zal besluiten in het gebied te blijven om te broeden. Daarnaast bieden plas-draspercelen ook foerageer- en rustmogelijkheden buiten het directe broedseizoen, bijvoorbeeld voor al uitgevlogen jonge vogels en doortrekkers.

Het plas-draspakket a t/m d bestaat uit een grotendeels onder water staand graslandperceel. De periode waarin het perceel onder water staat kan variëren van 2 maanden tot bijna een half jaar. In deze periode staat op het perceel steeds minimaal op 60% van de oppervlakte een waterlaag van minimaal 5 cm, zodat het overige deel van het perceel drassig zal worden. Aan het eind van de plas-drasperiode zal het perceel weer droogvallen, waarna het perceel zich kan herstellen, of weer ingezaaid moet worden.

Het onderdeel Greppel plas-dras (pakket e t/m h) is een kleinschalige variant van plas-dras en is gericht op het ontwikkelen van specifieke plas-dras condities langs greppels en slootjes. De kracht van greppel plas-dras is het feit dat de beheereenheid in zijn geheel of voor een groot gedeelte wordt geïnundeerd, dit geeft tevens een variatie in de perceelsvegetatie. Bij een greppel plas-dras zullen met name in de kuikenfase veel weidevogelgezinnen gebruik maken van deze waterrand, die vanwege zijn insectenrijkdom een gunstige foerageerlocatie vormt. Greppel plas-dras is ook mogelijk als last minute variant (pakket i t/m l)

De pakketten met een rustperiode tot na 15 augustus zijn bestemd voor soorten anders dan weidevogels. Het pakket met winterinundatie is specifiek bestemd voor de noorse woelmuis.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- De beheereenheid is geïnundeerd (100% drassig). De inundatieperiode loopt van datum x tot datum y (zie beschreven onder pakketten) [4]

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereenheid is jaarlijks geïnundeerd.
- *Pakket a t/m d, m*: Op minimaal 60% van het oppervlak van de beheereenheid is de laag water tussen de 5 en 20 cm diep
- *Pakket e t/m l*: Op minimaal 60% van het oppervlak van de beheereenheid is de laag water ten minste 5 cm diep
- *Pakket i t/m l*: Bij het afsluiten van het pakket wordt de begindatum van de inundatie in de overeenkomst tussen deelnemer en collectief duidelijk vermeld.
- *Pakket i t/m l*: In de periode tussen 1 mei en 1 augustus wordt een rustperiode gerealiseerd van ten minste a weken (zie beschreven onder pakketten)
- *Pakket n*: Op minimaal 60% van het oppervlak van de beheereenheid is de laag water tussen de 5 en 20 cm diep, gedurende een periode van tenminste 2 weken

Pakketten

De inundatieperiode betreft de volgende periode:

- a) Van 15 februari tot 15 april
- b) Van 15 februari tot 15 mei
- c) Van 15 februari tot 15 juni
- d) Van 15 februari tot 1 augustus
- e) Van 15 februari tot 15 april
- f) Van 15 februari tot 15 mei

- g) Van 15 februari tot 15 juni
- h) Van 15 februari tot 1 augustus
- i) In de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 3 weken
- j) In de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 1 maand
- k) In de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 6 weken
- l) In de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 2 maanden
- m) Van 15 februari tot 1 oktober
- n) In de periode van 1 november tot 31 januari, ten minste 2 weken

4 Legselbeheer

Beschrijving

Om weidevogels te beschermen is het lang niet altijd nodig om alle percelen waarop zich broedende weidevogels bevinden, te beleggen met een rustperiode. Bijvoorbeeld omdat de dichtheid aan weidevogels vrij laag is. In dit soort situaties kan het pakket landbouwgrond met legselbeheer een invulling geven aan weidevogelbeheer, door het legsel en de onmiddellijke omgeving hiervan te beschermen tegen landbouwkundige werkzaamheden.

Landbouwgrond met legselbeheer kan zowel bestaan uit grasland als uit bouwland. Door het plaatsen van nestbeschermers of het op andere wijze ontzien van de legsel bij werkzaamheden, wordt de kans op het uitkomen van het legsel sterk vergroot. Percelen met legselbeheer hebben over het algemeen weinig nut als foerageergebied voor jonge weidevogels, tenzij gekozen wordt voor een combinatie met een kruidenrijke weidevogelgraslandrand.

Het perceel wordt grotendeels normaal agrarisch gebruikt. Nesten worden gemarkeerd met stokken of nestbeschermers om ze te ontzien bij landbouwkundige werkzaamheden, zoals maaien, weiden of inzaaien. Voor een toelichting op de werkwijze legselbeheer zie: http://scan-collectieven.nl/system/files/documenten/2015-04-30_werkwijze_beheerpakket_legselbeheer.pdf

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- *Pakket a:* Op de percelen wordt gezocht. Gevonden nesten worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen. Gevonden nesten zijn geregistreerd (bijv stalkaart of geo informatie). Indien een perceel grasland wordt gemaaid of anderszins bewerkt, wordt een enclave van tenminste 50 m² met minimaal een straal van 3,5 m aangehouden om de aanwezige gevonden nesten. Bij beweiding is een nestbeschermers geplaatst. Voor specifieke soorten kan nestgelegenheid worden geplaatst. [5]
- *Pakket b:* Er wordt een rustperiode in acht genomen van datum x tot datum y (zie beschreven onder pakketten) [1]
- *Pakket b:* In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats [2]

Aanvullende beheervoorschriften

- *Pakket a en b:* Kan alleen worden afgesloten op percelen met aanwezige legsel van doelsoorten.
- *Pakket a:* De beheereenheid wordt tijdens het broedseizoen een of enkele malen afgezocht op aanwezige legsel. Gevonden legsel worden gemarkeerd, geregistreerd, en gemeld bij het Collectief.
- *Pakket a:* Indien een perceel grasland met nesten wordt gemaaid of anderszins bewerkt, wordt een enclave van tenminste 50m², met een straal van tenminste 3,5 m om de aanwezige nesten gevrijwaard van alle landbouwkundige werkzaamheden; indien het graslandperceel wordt beweide, dan wordt het vee geweerd van de gevonden nesten.
- *Pakket a:* Indien een perceel bouwland met nesten wordt bewerkt, dan wordt het nest gespaard door het tijdelijk te verplaatsen, of door middel van een nestbeschermers, of door om het nest heen te werken.
- *Pakket b:* Er wordt een rustperiode in acht genomen van ten minste 15 april tot en met 15 mei. Als eerder dan 15 april legsel worden aangetroffen dan geldt de rustperiode vanaf het moment dat er legsel zijn geconstateerd en gemeld bij het Collectief. In deze periode worden geen werkzaamheden uitgevoerd zoals zaaien, fresen, schoffelen en eggen.

Pakketten

- a) Nestbescherming op grasland of bouwland.
- b) Rustperiode op bouwland 15 april – 15 mei.

5 Kruidenrijk grasland

Beschrijving

Kruidenrijk grasland is van groot belang voor de biodiversiteit. In weidevogelgebieden vormen kruidenrijke graslanden terreinen waar kuikens kunnen opgroeien. De bloeiende kruiden trekken insecten aan waarop zij kunnen foerageren. In kleinschalige landschappen vormen diezelfde insecten ook de voedselbron van diverse vogelsoorten die in het struweel of in bomen broeden. Vlinders hebben baat bij de beschikbare nectar, en ook kleine zoogdieren profiteren van het ruime insectenaanbod. Langs sloten en waterpartijen zijn kruidenrijke graslanden van belang voor libellen en amfibieën.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- *Pakketten a t/m g, j en k*: er wordt een rustperiode in acht genomen van datum x tot datum y (zie beschreven onder pakketten) [1]
- In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats [2]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]
- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd [17]
- Minimaal a (zie beschreven onder pakketten) verschillende indicatorsoorten uit lijst b zijn in transect aanwezig in de periode x tot y (groeiseizoen) [19]
- *Bij pakketten a t/m g, j en k*: Beweiding is in de rustperiode niet toegestaan [25]

Aanvullende beheervoorschriften

- In de rustperiode wordt de beheereenheid niet beweid, gemaaid, gerold, gesleept, of bemest. In deze periode is het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen niet toegestaan. Beweiding gedurende de rustperiode is toegestaan indien variant 5h en 5i worden uitgevoerd.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel.
- Uitsluitend bemesting met vaste mest toegestaan buiten de rustperiode (pakket a t/m g, j, k). Bemesting is in het geheel niet toegestaan in het geval van pakket h en i.
- Pakketten a t/m c: Het gewas wordt jaarlijks voor 1 augustus afgevoerd door middel van maaien en afvoeren. Tweede keer maaien en afvoeren is toegestaan.
- *Pakketten h en i*: Beweiding van de beheereenheid is toegestaan wanneer de beheereenheid is gelegen langs de randen van een perceel.
- Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid.

Pakketten

- Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 15 juni, 4 verschillende indicatorsoorten
- Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 22 juni, 4 verschillende indicatorsoorten
- Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 1 juli, 4 verschillende indicatorsoorten
- Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 8 juli, 4 verschillende indicatorsoorten
- Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 15 juli, 4 verschillende indicatorsoorten
- Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 22 juli, 4 verschillende indicatorsoorten
- Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 1 augustus, 4 verschillende indicatorsoorten
- Kruidenrijke graslandrand klasse A, 4 verschillende indicatorsoorten
- Kruidenrijke graslandrand klasse B, 8 verschillende indicatorsoorten
- Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 15 september, 4 verschillende indicatorsoorten
- Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 15 oktober, 4 verschillende indicatorsoorten

6 Extensief beweid grasland

Beschrijving

Extensief beweid grasland is bedoeld voor weidevogels die voorkomen op wat korter grasland en een bepaalde beweidingdruk kunnen hebben. Het dient zowel als broedgebied als voor foerageergebied voor oudere vogels en kuikens. Dit pakket is ook toepasbaar voor de noorse woelmuis. Beweidingsdruk en rustperiode kunnen daarop worden afgestemd.. Extensief beweid grasland is structuurrijk grasland, omdat er vanwege de lage veedichtheid verschillen in het beweidingpatroon ontstaan. Landbouwkundige werkzaamheden en chemische onkruidbestrijding niet zijn toegestaan in de rustperiode. Wel mag er beweid worden met een lage beweidingdichtheid. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan omdat kruiden insecten aantrekken, die als voedsel dienen voor de weidevogels en hun kuikens en daarmee van belang zijn voor het broedsucces van de weidevogels.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Beweiding is verplicht vanaf datum x tot datum y met minimale a en maximale veebezetting b (GVE/ha) (zie beschreven onder pakketten) [8]

Aanvullende beheervoorschriften

- *Pakket a en c:* Rustperiode is van 1 april tot 15 juni
- *Pakket b:* Rustperiode is van 1 april tot 15 oktober
- Tijdens de rustperiode wordt de beheereenheid niet gemaaid, gerold, gesleept, gescheurd, gefreesd, (her)ingezaaid, doorgezaaid of bemest. In deze periode is het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen niet toegestaan.

Pakketten

- a) Beweiding verplicht van 1 mei tot 15 juni, minimaal 1 en maximaal 1,5 GVE/ha
- b) Beweiding verplicht van 1 mei tot 15 oktober, maximaal 0,5 GVE/ha
- c) Beweiding verplicht van 1 mei tot 15 juni, minimaal 1 GVE/ha en maximaal 3 GVE/ ha

7 Ruige mest

Beschrijving

Het uitrijden van ruige mest is gunstig in een totaalaanpak voor weidevogelbeheer. Het bevordert een 'rustige' grasgroei, waardoor het gewas minder vol wordt en geschikter voor kuikens. Ook zorgt ruige mest voor meer structuur in het gewas en biedt het meer ruimte voor kruiden. De organische mest zorgt bovendien voor een rijk bodemleven waarop oudervogels kunnen foerageren. Ten slotte wordt het stro in de ruige mest door sommige vogels, kieviten met name, ook gebruikt als nestmateriaal.

Beheereisen

- Bemesting met ruige stalmest is verplicht; melding achteraf binnen 2 weken [6]

Aanvullende beheervorschriften

- Op de beheereenheid wordt in een kalenderjaar ten minste 10 en maximaal 20 ton ruige stalmest per hectare uitgereden.
- De ruige stalmest wordt in één keer tussen 1 februari en de begindatum van de rustperiode van het betreffende agrarische beheerpakket, óf vanaf de dag volgend op de einddatum van de rustperiode van het betreffende agrarische beheerpakket tot 1 september opgebracht, waarbij per beheerjaar slecht één melding gedaan mag worden.
- Van het uitrijden van de ruige stalmest wordt binnen twee weken na dat uitrijden melding gedaan in het administratiesysteem van het Collectief. De melding gaat vergezeld van een kaart met een topografische ondergrond waarop de beheereenheid is, dan wel beheereenheden zijn, aangegeven waarop de ruige stalmest is uitgereden.

Pakketten

- a) Ruige mest

8 Hoog waterpeil

Beschrijving

Voor de instandhouding van vitale weidevogelpopulaties en populaties van de noorse woelmuis is het noodzakelijk dat naast het optimaliseren van het beheer ook de inrichting wordt geoptimaliseerd ten aanzien van waterpeil. Hierdoor is het bodemleven beter beschikbaar, wordt de grasgroei vertraagd en ontstaat er meer variatie in structuur van de grasmat.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Sloopwater, oppervlaktewaterpeil is van 1 februari tot 15 juni minimaal x cm (zie beschreven onder pakketten) hoger dan eerste volgende watergang aangrenzende aan beheereenheid [18]

Aanvullende beheervoorschriften

- Het oppervlaktewaterpeil naast de beheereenheid bereikt ná de verhoging een peil t.o.v. het (gemiddelde) maaiveld van 25 centimeter of minder op veengrond en 40 centimeter of minder op kleigrond.
- Het pakket kan niet worden afgesloten in gebieden die volgens het peilbesluit van het waterschap een drooglegging hebben van 70 cm of meer (zomerpeil). Te allen tijde, echter, moet op de beheereenheid de hiervoor genoemde drooglegging (respectievelijk 25 en 40 cm) gerealiseerd zijn.
- Er is een schriftelijke toestemming nodig van het waterschap.
- Het verschil tussen het opgezette peil en het omringende peil is bij de peilscheidingen of stuwtjes te meten

Pakketten

- a) Het (oppervlakte-)waterpeil naast de beheereenheid wordt met minimaal 20 cm verhoogd t.o.v. het omringend waterpeil.
- b) Het (oppervlakte-)waterpeil naast de beheereenheid wordt met minimaal 30 cm verhoogd t.o.v. het omringend waterpeil.
- c) Het (oppervlakte-)waterpeil naast de beheereenheid wordt met minimaal 40 cm verhoogd t.o.v. het omringend waterpeil.

9 Poel en klein historisch water

Beschrijving

Openheid rondom (een deel van) de poel is van belang om een goede voortplantingsbiotoop voor amfibieën te behouden.

Poelen en de aangrenzende landbiotoop zijn van groot belang als leefgebied voor onder andere amfibieën zoals de knoflookpad en de kamsalamander en libellen zoals de gevlekte witsnuitlibel.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Minimaal f% tot maximaal g% van de beheereenheid wordt van datum x tot datum y geschoond en/of gemaaid (zie beschreven onder pakketten) [23]
- Snoei- en of maaiafval is verwijderd [24]

Aanvullende beheervoorschriften

- Minimaal de helft van het natte oppervlakte van de poel bestaat in de periode 15 maart tot 15 juni uit open water. Voor behoud van voldoende open water wordt het element periodiek opgeschoond. Een incidentele droogval is toegestaan in de periode 15 juni tot 15 november..
- Vertrapping van de oevers bij het gebruik van het element als veedrinkpoel wordt voorkomen. Bij het gebruik als veedrinkpoel is minimaal de helft van de oeverlengte uitgerasterd.
- Er mogen geen gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in het element gebruikt worden.
- Er mogen geen vissen of andere dieren (zoals eenden en ganzen) worden uitgezet of gekweekt.
- Sloopmaaisel of bagger mag niet verwerkt worden in het element.
- Een kleine poel is kleiner dan 175 m², een grote poel en klein historisch water zijn groter dan 175 m².

Pakketten

- a) Kleine poel, 75 % tot 100% schonen en/of maaien van 1 september tot 15 oktober
- b) Grote poel en klein historisch water, 75 % tot 100% schonen en/of maaien van 1 september tot 15 oktober
- c) Kleine poel, maximaal 75% schonen en/of maaien van 15 augustus tot 1 maart
- d) Grote poel en historisch water, maximaal 75% schonen en/of maaien van 15 augustus tot 1 maart

10 Natuurvriendelijke oever

Beschrijving

Natuurvriendelijke oevers komen in heel Nederland voor langs waterlopen maar het meest karakteristiek zijn de natuurvriendelijke oevers voor Laag Nederland. Natuurvriendelijke oevers zijn door de mens aangebracht in de vorm van een plas- of dras berm of een flauw talud langs een bestaande waterloop. De begroeiing bestaat uit plantensoorten van natte ruigten en natte graslanden. Natuurlijk oevers zijn van groot belang voor de biodiversiteit door hun functie als belangrijk onderdeel van het leefgebied van soorten als bittervoorn, grote modderkruiper en rugstreeppad. Ook bij weidevoelbeheer zijn natuurvriendelijke oevers van belang.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Minimaal 50% tot maximaal 100% van de beheereenheid wordt van 15 juli tot 1 maart van het volgende jaar geschoond en/of gemaaid [23]
- Snoei- en of maaifval is verwijderd [24]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]
- *Pakket a*: De beheereenheid wordt niet beweid [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereenheid wordt in een cyclus van minimaal éénmaal per 2 jaar en maximaal éénmaal per jaar geschoond en/of gemaaid
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruiskruid en brandnetel.
- Er mogen geen meststoffen in het element gebruikt worden;
- *Pakket b*: beweiding met schapen toegestaan.

Pakketten

- a) Natuurvriendelijke oever
- b) Natuurvriendelijke oever met schapenbegrazing

11 Rietzoom en klein rietperceel

Beschrijving

Rietzomen bestaan uit smalle rietstroken die grenzen aan agrarisch gebruikte percelen. Deze rietstroken kunnen zowel individueel als in samenhang met elkaar voorkomen, en in de laatste vorm soms vele kilometers lengte beslaan. Rietzomen en kleine rietpercelen zijn vanwege het veelal extensieve gebruik van groot belang voor de biodiversiteit als broedgebied voor rietvogels en als leefgebied voor andere soorten als poelkikker, ringslang en diverse libellen.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Minimaal 50% tot maximaal 100% van de beheereenheid wordt van 1 oktober tot 1 maart van het volgende jaar geschoond en/of gemaaid [23]
- Snoei- en of maaiafval is verwijderd [24]
- De beheereenheid wordt niet beweid [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereenheid wordt in een cyclus van minimaal éénmaal per 4 jaar en maximaal éénmaal per 2 jaar geschoond en/of gemaaid
- Er mogen geen gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in het element gebruikt worden.
- Maaierwerkzaamheden worden verricht in de periode tussen 1 oktober en 1 maart.
- Maximaal 20% van de oppervlakte van het element bestaat uit struweel.
- Smalle rietzoom is smaller dan 5 meter; brede rietzoom is breder dan 5 m.

Pakketten

- a) Smalle rietzoom
- b) Brede rietzoom en klein rietperceel

12 Duurzaam slootbeheer

Beschrijving

Een sloot is een veelvuldig voorkomend nat lijnvormig landschapselement dat oorspronkelijk vooral bedoeld is om water af te voeren naar een hoofdwatgang (en vervolgens de boezem). Sloten komen in het hele land voor, maar de meeste sloten liggen in gebieden met veenweiden en zeekleibodems. Afhankelijk van hun breedte, diepte en profiel kunnen sloten van belang zijn voor soorten als krabbenscheer, fonteinkruid, zwanenbloem, grote modderkruiper en bittervoorn. Naast de minimumeisen die het waterschap stelt aan het onderhoud van sloten (de Keur) kan zorgvuldig en gefaseerd beheer van de sloot de ecologische waarde ervan versterken.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Minimaal f% tot maximaal g% van de beheereenheid wordt van 15 juni tot 1 oktober geschoond en/of gemaaid (zie beschreven onder pakketten) [23]
- *Pakket a*: Bagger is op aangrenzende landbouwgrond gespoten; melding achteraf binnen 2 weken (beheereenheid is sloot plus aangrenzende landbouwgrond) [26]
- *Pakket b, c*: Snoei- en of maaiafval is verwijderd [24]

Aanvullende beheervoorschriften

- *Pakket a*: er wordt niet gezogen binnen 60 cm vanaf de waterlijn.
- *Pakket a*: de zuigkop van de baggerpomp wordt ieder jaar zoveel mogelijk door dezelfde vore getrokken in de sloot.
- *Pakket a*: de sloot is minimaal 2 meter breed en loopt tijdens het baggeren niet droog.
- *Pakket a*: er komt geen bagger terecht in de slootkant.
- *Pakket a*: er wordt gebaggerd in mozaïekvorm, dus niet alles tegelijk. Het Collectief geeft aan wanneer welke sloot gebaggerd mag worden.
- *Pakket b*: Het slootvuil wordt afgevoerd of verwerkt op het naastgelegen perceel d.m.v. bijvoorbeeld een wallenfrees.
- *Pakket b*: indien de Keur dit toestaat blijft een deel van de slootbegroeiing tijdens het sloot-schonen staan (afhankelijk van de Keur maximaal 25 % van de begroeiing)..
- *Pakket b en c*: bij het sloot-schonen wordt gebruik gemaakt van een maaikorf of een eco-reiniger. Andere slootreinigingsapparatuur kan ook gebruikt worden mits het bodemprofiel inclusief de wortels van waterplanten in de sloot niet beschadigd wordt.
- Er mogen geen meststoffen in het element gebruikt worden;
- *Pakket c*: De sloot wordt 1 keer per 3 jaar geschoond, waarbij minimaal 40 % en maximaal 60 % van de aanwezige begroeiing met krabbescheer in de lengterichting van de sloot blijft staan.
- *Pakket c*: Voor deze variant is toestemming nodig van het waterschap, of deze vorm van beheer moet toelaatbaar zijn volgens de Keur.

Pakketten

- a) Baggeren met de baggerpomp, 50 tot 100%
- b) Ecologisch sloot-schonen, 40 tot 100%
- c) Ecologisch sloot-schonen voor krabbescheervegetaties, 40 tot 60%

13 Botanisch waardevol grasland

Beschrijving

Botanische graslanden dienen om botanische waarden in stand te houden. Het gaat vaak om typisch 'ouderwets' grasland met een wat pollige structuur en verspreid voorkomende kruiden. Karakteristiek soorten zijn Paardenbloem, Scherpe boterbloem en Pinksterbloem, en op de drogere percelen Margriet, Knoopkruid en Leeuwentand. Op de wat vochtiger graslanden kunnen kamgrasweiden ontstaan. De zgn. Veldgids voor ontwikkeling van kruidenrijke graslanden geeft een indicatie van de ontwikkelingsfase.

Botanisch waardevol grasland kan een belangrijke bijdrage leveren aan diverse vormen van beheer gericht op vogels, insecten en kleine zoogdieren. De aanwezige kruiden zijn een voedselbron, en de wat open, ijle structuur van het gewas kan schuilgelegenheid bieden.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit lijst b zijn in transect aanwezig in de periode x tot y (groeiseizoen) [19]
- *Pakket a* : Van 1 maart tot 1 oktober is beweiding toegestaan met maximale veebezetting 2 GVE/ha [21]
- Pakketten e, f en g: Er wordt een rustperiode in acht genomen (zie pakketvariant) [1]
- Pakketten e, f en g: In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats. [2]
- *Pakketten b, c, d, e, f en g*: Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd. [17]
- *Pakket b*: Beweiding is van 1 maart tot 1 augustus niet toegestaan [25]
- *Pakket d*: De beheereenheid wordt niet beweid [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereenheid wordt niet bemest en er wordt geen bagger opgebracht.
- *Pakketten c en d*: randen liggen aan de buitenkant van het perceel.
- Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid.
- *Pakket a*: Bijvoeren is niet toegestaan.
- Klepelen is niet toegestaan.

Pakketten

- a) Botanisch weiland
- b) Botanisch hooiland
- c) Botanisch waardevolle weiderand
- d) Botanisch waardevolle hooilandrand
- e) Botanisch waardevolle hooilandrand met rustperiode 15 juni – 20 juli
- f) Botanisch waardevolle hooilandrand met rustperiode 15 juni – 3 augustus
- g) Botanisch waardevolle hooilandrand met rustperiode 15 juni – 17 augustus

14 Stoppeland

Beschrijving

Het laten staan (en niet onderploegen) van graanstoppels kan van waarde zijn voor overwinterende en foeragerende vogels zoals bijvoorbeeld de Grauwe Gors, maar ook de Veldleeuwerik. De oogstresten en achtergebleven zaden, maar vooral ook de onkruidvegetatie die tussen de stoppels kan ontstaan zijn een belangrijke voedselbron voor hen. Bovendien is de structuur van het stoppeland aantrekkelijk voor deze soorten.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Er wordt een rustperiode in acht genomen van datum x tot datum y (zie beschreven onder pakketten) [1]
- In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats [2]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid. [7]
- minimaal 90% tot maximaal 100% van de beheereenheid bestaat van datum x tot datum y uit gewas a of meerdere gewassen b of gewasresten c (zie beschreven onder pakketten). [9]
- De beheereenheid wordt niet beweid [11]

Aanvullende beheervoorschriften

→ Bemesting van de beheereenheid is niet toegestaan tijdens de rustperiode.

Pakketten

- a) Winterstoppel: tussen 1 november en 15 maart van het volgende jaar bestaat de beheereenheid uit graanstoppel

15 Wintervoedselakker

Beschrijving

Wintervoedselakkers zijn belangrijk voor in Nederland overwinterende vogels. Niet geogoste zaden dienen voor hen als voedsel.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Pakket a: Er wordt een rustperiode in acht genomen vanaf 15 mei tot en met 15 maart van het volgende kalenderjaar [1]
- Pakket b: Er wordt een rustperiode in acht genomen van 1 oktober tot en met 15 maart van het volgende kalenderjaar [1]
- Pakket c: Er wordt een rustperiode in acht genomen van 1 oktober tot en met 1 augustus van het volgende kalenderjaar [1]
- In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats [2]
- Pakket a: minimaal 90% tot maximaal 100% van de beheereenheid bestaat van 15 mei tot 15 maart van het volgende kalenderjaar uit zomergraan, wintergraan, bladrammenas of een combinatie van deze gewassen. [9]
- Pakket b: minimaal 90 % tot maximaal 100 % van de beheereenheid bestaat van 1 oktober tot 15 maart van het volgende kalenderjaar uit zomergraan, wintergraan, bladrammenas of een combinatie van deze gewassen. [9]
- Pakket c: minimaal 90 % tot maximaal 100 % van de beheereenheid bestaat van 1 oktober tot 1 augustus van het volgende kalenderjaar uit zomergraan, wintergraan, bladrammenas, braak of een combinatie van deze gewassen. [9]
- Pakket a: Na 15 mei blijft het gewas staan tot 15 maart van het volgende kalenderjaar . [13]
- Pakket b: Na 1 oktober blijft het gewas staan tot 15 maart van het volgende kalenderjaar. [13]
- Pakket c: Na 1 oktober blijft het gewas staan tot 1 augustus van het volgende kalenderjaar. [13]

Aanvullende beheervoorschriften

- Bemesting van de beheereenheid is niet toegestaan tijdens de rustperiode.
- Wintergraan kan niet twee jaar achtereen op hetzelfde perceel worden geteeld. Men dient op een ander perceel verder te gaan.
- De beheereenheid dient jaarlijks tussen 16 maart en 30 april (pakket a) of tussen 1 juni en 1 oktober (pakketten b en c) te worden ingezaaid met een gangbare zaaidichtheid, voor zover het zomergraan of bladrammenas betreft. Wanneer gekozen wordt voor een combinatie van gewassen, dienen deze in stroken naast elkaar geteeld te worden.
- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol Chemische bestrijding bij agrarisch natuurbeheer, gepubliceerd op de website van SCAN.

Pakketten

- a) Wintervoedselakker 15 mei – 15 maart
- b) Wintervoedselakker 1 oktober – 15 maart
- c) Wintervoedselakker 1 oktober – 1 augustus

16 Vogelakker

Beschrijving

Vogelakkers dienen 's zomers en 's winters als foerageergebied voor akkervogels in open akkergebieden. Vogelakkers dienen ook als broedhabitat, bijvoorbeeld voor Veldleeuwerik en Gele kwikstaart. Vogelakkers bieden een veilig broedhabitat. De terreinen zijn onder meer aantrekkelijk voor muizen, die op hun beurt weer een belangrijke prooi zijn voor muizenetende soorten, als Grauwe Kiekendief en Velduil. De vogelakker kan uitgevoerd worden in de vorm van een volleveldspakket en als rand .

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Pakket a en b: De beheereenheid bestaat tussen 1 juni en 31 december uit één van de volgende gewassen of teelten: granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (lucerne, rode klaver), braak, bladrammenas of een combinatie van deze [9]
- Pakket a De eiwitgewassen worden jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd [17]
- De beheereenheid wordt niet beweid. [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- Pakket a: Van het niet beteelde gedeelte (braak) wordt jaarlijks maximaal 50 % gemaaid, en wel na 1 augustus.
- De gedeeltes met eiwitgewassen, braak en graan worden in stroken naast elkaar geteeld.
- Het graan wordt in gangbare dichtheden gezaaid in de gangbare periode en mag niet worden geoogst
- Pakket a: Het graan blijft staan tot 15 maart van het volgende kalender jaar en dient daarna geklepeld of gemaaid en daarna ondergewerkt of afgevoerd te worden in het geval dat er een zomergraan wordt gezaaid. Wordt er opvolgend een wintergraan gezaaid dan dient het graan tot 1 juli van het volgende kalender jaar te blijven staan en dient daarna geklepeld of gemaaid en daarna ondergewerkt of afgevoerd te worden, waarna het wintergraan tussen 1 oktober en 1 december gezaaid dient te worden.
- Pakket a: De beheereenheid mag alleen worden bemest op het gedeelte met eiwitgewassen, en wel binnen 2 dagen na een maaibeurt. Als er bemest wordt is alleen rundermest toegestaan. Andere vormen van dierlijke mest en kunstmest zijn niet toegestaan.
- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol Chemische bestrijding bij agrarisch natuurbeheer, gepubliceerd op de website van SCAN.

Pakketten

- a) Vogelakker
- b) Meerjarige vogelakker

17 Bouwland voor hamsters

Beschrijving

Deze pakketgroep is specifiek toegeschreven op de hamster die voorkomt in een beperkt deel van het heuvelland van Zuid-Limburg. Het moet deze soort mogelijkheden bieden om noodzakelijke dekking te vinden tegen predatoren, zich succesvol voort te planten en voldoende voedsel te bemachtigen o.a voor de winter. Hamsterbeheer bestaat uit een combinatie van de gewassen luzerne, graan en bladrammenas, of alleen graan. Hamsterbeheer heeft laten zien niet alleen positief uit te werken op deze soort, maar ook op andere diersoorten van kleinschalig akkerbeheer in het heuvelland. Zo werden vele honderden overwinterende zangvogels, diverse roofvogel- en uilensoorten, roofdieren en muizen aangetrokken door de specifieke beheermaatregelen.

Hamsters komen voor op bouwland met lössgrond meestal op de open plateaus. De granen worden niet geoogst en dienen in voorjaar en zomer vooral als dekking voor de hamster maar ook als wintervoedsel voor hen en vooral voor overwinterende akkervogels. Luzerne en bladrammenas zorgen tevens voor dekking, de laatste ook voor onkruidbestrijding en voedsel voor vinkachtigen (groenling, kneu, ringmus). Om onkruid in luzerne tegen te gaan, is het wenselijk dat het gewas eenmaal in het voorjaar wordt geoogst. Omdat hamsters in burchten onder de grond leven, is een grondbewerking dieper dan 25 cm niet toegestaan: dit zou de burchten en de daarin levende hamsters kunnen vernietigen. Meestal in het voorjaar worden de percelen geklepeld om een nieuw zaaibed te maken voor het nieuwe gewas. Dit kan ook al in de herfst plaatsvinden voor de inzaai van wintergraan. Hamsterbeheer kan uitgevoerd worden in de vorm van een volleveldspakket (meerdere gewassen) en als alleen graangewas (geheel perceel of rand ervan).

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- *Pakket a:* Minimaal 90 % tot maximaal 100 % van de beheereenheid bestaat van 1 juni tot 31 december uit één van de volgende gewassen of teelten: granen (niet zijnde mais of graanstoppel), luzerne, bladrammenas, kruiden (ook ingezaaide), eiwitgewassen (klaver- of wikkesoorten) of een combinatie van deze. [9]
- *Pakket b:* Minimaal 90 % tot maximaal 100 % van de beheereenheid bestaat van 1 juni tot 31 december uit één van de volgende gewassen of teelten: granen (niet zijnde mais of graanstoppel), luzerne, bladrammenas, kruiden (ook ingezaaide), eiwitgewassen (klaver- of wikkesoorten) of een combinatie van deze. [9]
- De beheereenheid wordt niet beweid. [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- Het verdient aanbeveling de luzerne jaarlijks voor 1 juni te maaien en af te voeren. Nieuwe, eenjarige luzerne kan bij hoge onkruiddruk in het eerste jaar enkele malen worden geklepeld. Luzerne kan meerdere jaren op hetzelfde perceel worden geteeld.
- Het overstaande graan, luzerne en bladrammenas worden jaarlijks in het voorjaar (februari of maart) geklepeld om een geschikt zaaibed te krijgen, bij de overblijvende luzerne voor een goede uitstoeling en hergroei, of bij klepelen in de herfst voor de inzaai van wintergraan.
- De grondbewerking mag niet dieper dan 25 cm plaatsvinden.
- Mechanische bestrijding van plaagonkruiden is gedurende het gehele jaar pleksgewijze toegestaan (in overleg met het Collectief).
- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol Chemische bestrijding bij agrarisch natuurbeheer, gepubliceerd op de website van SCAN.

Pakketten

- a) Bouwland voor hamsters: combinatie van graan, luzerne en eventueel bladrammenas

- b) Graanperceel voor hamsters: perceel of strook met alleen graan

18 Kruidenrijke akker

Beschrijving

De kruidenrijke akker is van belang voor diverse soorten fauna in kleinschalige landschappen. De nectar, het stuifmeel, de zaden en de aangetrokken insecten vormen een interessante voedselbron voor veel dieren. Een goed ontwikkelde kruidenrijke akker is een bont pallet van grijsgeel of groengeel wuivende korenhalmen, rode klaprozen, witte kamilles en blauwe korenbloemen. Een niet te dicht gezaaid graangewas biedt ruimte voor de gewenste kruiden. Daarnaast wordt de effectiviteit van het pakket sterk verhoogd indien ruimte wordt geboden voor de vestiging en handhaving van meerjarige (overblijvende) kruiden.

Percelen waarop dit pakket afgesloten is, hebben in minimaal 3 van de 6 jaar een graangewas. In de overige jaren is het aan de beheerder zelf wat te verbouwen. Omdat geen kunstmest gebruikt wordt, en het chemisch bestrijden van onkruiden eveneens niet toegestaan is, zijn de omstandigheden gunstig voor de ontwikkeling van akkerflora.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]
- Minimaal 90% tot maximaal 100% van de beheereenheid bestaat het gehele jaar uit het gewas graan (niet zijnde maïs) **of** minimaal 90% tot maximaal 100% van de beheereenheid bestaat het gehele jaar **niet** uit het gewas graan (niet zijnde maïs) [9]

Aanvullende beheervoorschriften

- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, haagwinde, heermoes of kleefkruid.
- Bemesting van de beheereenheid met kunstmest is niet toegestaan.
- *Pakket a*: Drie van de zes jaar graan: In tenminste drie van de zes jaren van de beheerperiode wordt graan (met uitzondering van maïs) verbouwd.
- *Pakket b*: Vier van de zes jaar graan: In tenminste vier van de zes jaren van de beheerperiode wordt graan (met uitzondering van maïs) verbouwd.
- *Pakket c*: Vijf van de zes jaar graan: In tenminste vijf van de zes jaren van de beheerperiode wordt graan (met uitzondering van maïs) verbouwd

Pakketten

- a) Drie van de zes jaar graan
- b) Vier van de zes jaar graan
- c) Vijf van de zes jaar graan

19 Kruidenrijke akkerranden

Beschrijving

Beheerde akkerranden kunnen verschillende functies hebben. Ze kunnen dienen als broed-, schuil- en foerageergebied voor akkervogels, zoals de Grauwe Kiekendief, Veldleeuwerik en Patrijs. Dit is vooral aan de orde in grootschalige open akkerbouwgebieden, met voldoende brede randen.

In kleinschalige landschappen kunnen akkerranden echter ook een belangrijke functie hebben, als voedselbron en schuilgelegenheid voor diverse soorten vogels, zoogdieren, insecten, reptielen en amfibieën.

Tenslotte kunnen akkerranden langs waterlopen dienen als middel om drift bij chemische bestrijding in de akker naar de waterloop toe te verminderen. De natuurlijke vijanden die al dan niet ingezaaide kruiden aantrekken kunnen bovendien bijdragen aan een verminderde noodzaak voor chemische bestrijding.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- De beheereenheid bestaat van 15 mei tot 1 september uit één van de volgende gewassen of teelten: gras, granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (lucerne, rode klaver), braak of een combinatie van deze. [9]
- De beheereenheid wordt niet beweid. [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- Het Collectief stelt een beheerplan op, waarin o.a. de gekozen akkerrandvariant en het bijbehorend beheer in relatie tot het doel worden onderbouwd met gebruikmaking van de Soorten fiches. In het beheerplan wordt aangegeven en onderbouwd welke opbouw de rand heeft (aandeel kruiden, braak, graan e.d.), hoe vaak en wanneer de rand gemaaid wordt, en hoe vaak en wanneer de rand eventueel kan worden geploegd en heringezaaid.
- Als er een kruidenmengsel wordt ingezaaid, wordt in het beheerplan (zie vorig punt) bepaald welke zaaimengsels en welke zaaidichtheden gebruikt mogen worden.
- De beheereenheid mag in de periode van 1 september tot 15 april geploegd worden, afhankelijk van het beheerplan (zie eerste punt).
- Bij maaiwerkzaamheden wordt het maaisel binnen een maand afgevoerd, tenzij in het beheerplan (zie eerste punt) gegronde redenen zijn aangevoerd om dit niet te doen.
- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol Chemische bestrijding bij agrarisch natuurbeheer, gepubliceerd op de website van SCAN.
- Daar waar ploegen is toegestaan, mag ook een andere diepe grondbewerking worden toegepast.
- Bemesting van de beheereenheid is niet toegestaan, tenzij het gaat om een rand van tenminste 9 meter breed (pakket c, d, e of f) waarin kruiden of granen zijn ingezaaid. In dat geval is een bemesting met vaste mest toegestaan, indien dit passend is binnen het beheerplan (zie eerste punt).

Pakketten

- a) De beheereenheid is een rand van minimaal 3 meter breed.
- b) De beheereenheid is een rand van minimaal 6 meter breed.
- c) De beheereenheid is een rand van minimaal 9 meter breed.
- d) De beheereenheid is een rand van minimaal 12 meter breed.
- e) De beheereenheid is een rand van minimaal 15 meter breed.
- f) De beheereenheid is een rand van minimaal 18 meter breed.
- g) De beheereenheid is een rand van minimaal 1,5 meter breed.

20 Hakhoutbeheer

Beschrijving

Hakhoutbeheer wordt in Nederland toegepast op verschillende landschapselementen zoals elzensingels en houtwallen. Deze landschapselementen kunnen van belang zijn voor o.a. vogels, amfibieën, insecten en kleine zoogdieren. Daarnaast hebben landschapselementen vaak een bepaald belang m.b.t. cultuurhistorie en landschappelijk schoon.

Dit pakket biedt verschillende beheeropties aan, die, afhankelijk van de doelstelling, passen bij lijn-vormige beplantingen.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Minimaal 75% tot maximaal 100% van de beheereenheid is gesnoeid in de periode 1 oktober van het vorige kalenderjaar tot en met 15 maart van dit kalenderjaar. Het overige deel wordt in stand gehouden [22]
- Snoeiafval op rillen leggen in de beheereenheid (niet versnipperen)[28]
- Snoei- en of maaiafval is verwijderd [24]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]
- De beheereenheid wordt niet beweide [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- De landschappelijke verschijningsvorm moet in stand blijven. Deze wordt vastgelegd in het beheerplan (zie vorig punt). Bij de bepaling van de verschijningsvorm kan gebruik gemaakt worden van de omschrijvingen van diverse landschapselementen in de Index Landschap.
- Tenminste 75% van de beheereenheid wordt jaarlijks onderhouden door middel van snoeien en/of maaien in de periode van 1 oktober tot en met 15 maart
- Pakket b: gedurende de contractperiode van 6 jaar vindt een tussenkap plaats.
- Pakket c: gedurende de contractperiode van 6 jaar vindt een eindkap plaats.
- Chemische onkruidbestrijding is alleen pleksgewijs toegestaan.
- Branden is in de beheereenheid of in de directe omgeving daarvan niet toegestaan.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Als takken of stammen versnipperd worden mogen de snippers niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Stammen of takken van gedunde / gesnoeide / afgezette bomen mogen in de beheereenheid worden verwerkt in de vorm van stapels of rillen.

Pakketten

- a) Jaarlijks beheer
- b) Jaarlijks beheer plus eenmaal per 6 jaar tussenkap
- c) Jaarlijks beheer plus eenmaal per 6 jaar eindkap

21 Beheer van bomenrijen

Beschrijving

Het beheer van bomenrijen wordt toegepast in verschillende landschapselementen zoals lanen en knotbomenrijen.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Minimaal 10% tot maximaal 40% van de beheereenheid is gesnoeid in de periode 1 oktober van het vorige kalenderjaar tot en met 15 maart van dit kalenderjaar. Het overige deel wordt in stand gehouden. [22]
- Snoei- en of maaiafval is verwijderd [24]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]
- De beheereenheid wordt niet beweid [11]

Aanvullende voorschriften

- Tenminste 10% van de beheereenheid wordt jaarlijks gesnoeid, geknot of afgezet in de periode van 1 oktober tot en met 15 maart
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Beschermen tegen schade als gevolg van beweiding of bewerking op aangrenzende gronden.
- Het raster mag niet aan het element bevestigd worden.
- Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en jacobskruiskruid (alleen in nieuwe elementen).
- Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Niet branden in, of in de directe omgeving van het element.

Pakketten

- a) Beheer van bomenrijen

22 Knip- of scheerheg

Beschrijving

Heggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Ze komen in heel Nederland voor, maar zijn vooral te vinden rondom dorpen en boerderijen. In Zuid-Limburg en langs de Maas is de knip- en scheerheg ook een karakteristiek landschapselement in het landelijke gebied. Door het regelmatig knippen heeft de heg een strak en recht uiterlijk. Knip- en scheerheggen zijn van belang voor de biodiversiteit vanwege hun functie als broedgebied voor struweelvogelsoorten als braamsluiper en kneu en als leefgebied voor vele soorten insecten en daarmee weer als voedselgebied voor vleermuizen als gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Ze worden door vleermuizen gebruikt als oriëntatiestructuur.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Minimaal 90% tot maximaal 100% van de beheereenheid is gesnoeid in de periode 15 juni van het vorige kalenderjaar tot 15 maart van dit kalenderjaar. Het overige deel wordt in stand gehouden. [22]
- Snoei- en of maaiafval is verwijderd [24]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]
- De beheereenheid wordt niet beweid [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereenheid wordt in een cyclus van minimaal eenmaal per 3 jaar en maximaal eenmaal per jaar gesnoeid (geknipt/geschoren), geknot of afgezet in de periode van 15 juni tot en met 15 maart (zie pakketten)
- Na het knippen of scheren heeft de heg een minimale hoogte van 0,8 meter.
- Het snoeihout mag niet in het element verwerkt worden.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid (alleen in nieuwe elementen).
- Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.
- Beschermen tegen schade als gevolg van beweiding of bewerking op aangrenzende gronden.
- Het raster mag niet aan het element bevestigd worden.
- Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Niet branden in, of in de directe omgeving van het element.

Pakketten

- a) Jaarlijks scheren of knippen
- b) Eenmaal per 2-3 jaar knippen of scheren

23 Struweelhaag

Beschrijving

Struweelhagen komen in heel Nederland voor en er zijn vele lokale varianten. Struweelhagen vormen een belangrijk leefgebied voor aan struwelen en zomen gebonden flora en fauna van het cultuurlandschap zoals zomertortel en spotvogel. Ze zijn tevens van belang als voedselgebied en migratieroute voor zoogdieren als hazelmuis en bunzing.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Minimaal 90% tot maximaal 100% van de beheereenheid is gesnoeid in de periode 1 januari – 31 december. Het overige deel wordt in stand gehouden [22]
- Snoei- en of maaiafval is verwijderd [24]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]
- De beheereenheid wordt niet beweid [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- Algemeen: De beheereenheid wordt periodiek gesnoeid , geknot of afgezet.
- Pakket a: Na het snoeien heeft de haag een hoogte van tenminste 1,00 meter en een breedte van tenminste 0,8 meter
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid (alleen in nieuwe elementen).
- Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Niet branden in, of in de directe omgeving van het element.
- Het gebruik van een klepelmaaier is niet toegestaan.
- Het snoeien kan gecombineerd worden met het vlechten van de haag.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Beschermen tegen schade als gevolg van beweiding of bewerking op aangrenzende gronden.
- Het raster mag niet aan het element bevestigd worden.
- Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.

Pakketten

- a) Snoeicyclus 5-7 jaar: het element kan vrij uitgroeien en wordt 1 maal per 5 tot 7 jaar aan drie zijden gesnoeid.
- b) Snoeicyclus > 12 jaar: het element kan vrij uitgroeien en wordt 1 maal per 12 tot 25 jaar afgezet

24 Struweelrand

Beschrijving

Struweelranden kunnen zich ontwikkelen vanuit een extensief beheerde situatie, of aangeplant worden. Afhankelijk van het beheer kunnen randen ontstaan die gedomineerd worden door ruigtekruiden, struiken of een combinatie van beide. Kenmerk van een struweelrand is dat deze zowel vrijliggend, als aansluitend aan een ander element kan liggen. Struweelranden zijn van groot belang voor de biodiversiteit vanwege hun functie als leefgebied voor vogels als braamsluiper, patrijs, geelgors, spotvogel, voor zoogdieren als de hazelmuis en (in combinatie met een aanliggende poel) amfibieën als boomkikker .

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Minimaal 40% tot maximaal 50% van de beheereenheid is gesnoeid in de periode 1 januari – 31 december. Het overige deel wordt in stand gehouden [22]
- Snoeiafval op rillen leggen in de beheereenheid (niet versnipperen); en of [28]
- Snoei – en of maaiafval is verwijderd [24]
- Minimaal 10% tot maximaal 30% van de beheereenheid wordt van 15 juli van het vorige kalenderjaar tot 15 maart van dit kalenderjaar geschoond en/of gemaaid [23]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]
- De beheereenheid wordt niet beweid [11]

Aanvullend beheervoorschriften

- het deel van de rand met kruidachtige begroeiing mag maximaal 1 maal per 5 jaar worden gemaaid waarbij het maaisel wordt afgevoerd.
- Snoeihout mag op stapels of rillen in het element worden verwerkt voor zover dat het element en de begroeiing niet schaadt
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid (alleen in nieuwe elementen).
- Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.
- Beschermen tegen schade als gevolg van beweiding of bewerking op aangrenzende gronden.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Niet branden in, of in de directe omgeving van het element.
- Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.

Pakketten

a) Struweelrand

25 Solitaire boom

Beschrijving

Solitaire bomen zijn kenmerkend en vaak heel beeld bepalend voor het landschap.

Solitaire bomen zijn ook van groot belang voor de biodiversiteit vanwege hun functie als broedplek voor vogels zoals torenvalk en ransuil mits er nestgelegenheid in de vorm van nesten van zwarte kraai of ekster aanwezig is. Belangrijk is dat dit soort nesten ongestoord aanwezig zijn in het gebied. Roeken broeden ook soms in bomenrijen. Ook zijn ze van belang als oriëntatiestructuur voor vleermuizen als rosse vleermuis en laatvlieger.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Minimaal 90% tot maximaal 100% van de beheereenheid is gesnoeid in de periode 15 juli van het vorige kalenderjaar tot 15 maart van dit kalenderjaar. Het overige deel wordt in stand gehouden [22]
- Snoei- en of maaiafval is verwijderd [24]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]
- De beheereenheid wordt niet beweid [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereenheid wordt periodiek gesnoeid in de periode van 15 juli tot 15 maart
- Jonge bomen worden gemiddeld eenmaal per 5 jaar gesnoeid, en oudere bomen gemiddeld eenmaal per 10 jaar. Bij oudere bomen kan het snoeien zich beperken tot het verwijderen van dood hout (indien noodzakelijk). Na het snoeien is de lengte van de kroon minimaal 2/3 van de totale hoogte van de boom.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid (alleen in nieuwe elementen).
- Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.
- Niet branden in, of in de directe omgeving van het element.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Bemesting is niet toegestaan, tenzij de bomen op landbouwgrond staan (bijv. Dijk met bomenrij).
- Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- De bomen mogen niet worden beschadigd door vee. Jonge bomen in een weiland (boomdijk) zijn voorzien van een boomkorf of zijn uitgerasterd. Het raster mag niet aan het element bevestigd worden.
- Gemiddeld dunne stam heeft een diameter kleiner dan 20 cm, gemiddeld normale stam heeft een diameter van 20 tot en met 60 cm en gemiddeld dikke stam heeft een diameter groter dan 60 cm.
- De diameter van de stam wordt gemeten op 1,0 meter boven het maaiveld. Het element wordt ingedeeld in één van de diameter klassen op basis van de gemiddelde diameter van de bomen van het element.

Pakketten

- a) Bomenrij of solitaire bomen met gemiddeld dunne stam
- b) Bomenrij of solitaire bomen met gemiddeld normale stam
- c) Bomenrij of solitaire bomen met gemiddeld dikke stam

26 Half- en hoogstamboomgaard

Beschrijving

Een half- of hoogstamboomgaard is een boomgaard of boomweide met fruitrassen of notenbomen. Overal in Nederland komen half- en hoogstamboomgaarden voor, vooral als onderdeel van het boerenerf. Hier werden vroeger vrijwel altijd de koeien of jongvee geweid. Ook bij landgoederen en buitenplaatsen waren vaak (grootschalige) boomgaarden te vinden. Half- en hoogstamfruitboomgaarden zijn niet alleen landschappelijk van grote waarde, maar hebben vaak ook grote ecologische waarde door het voorkomen van in holten broedende vogels als steenuil. Daarnaast zijn ze ook van belang als broedgebied voor soorten als grauwe klauwier, diverse soorten spechten en kramsvogel en als leefgebied voor zoogdieren als bunzing, mits elementen als struwelen en oude loofbossen ook aanwezig zijn in de directe omgeving.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Minimaal 90% tot maximaal 100% van de beheereenheid wordt gesnoeid in de periode 1 oktober van het vorige kalenderjaar tot 15 maart van dit kalenderjaar. Het overige deel wordt in stand gehouden [22]
- Snoei- en of maaiafval is verwijderd [24]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]

Aanvullende beheervoorschriften

- Indien het appel of peer betreft wordt de boom tenminste eenmaal per 2 jaar gesnoeid. Andere soorten enkel vorm- of onderhoudsnoei indien nodig.
- Snoeiwerkzaamheden dienen vooral te worden verricht in herfst of winter.
- Het snoeihout mag niet in het element verwerkt worden.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- De stam van de hoogstamfruitboom mag niet beschadigd worden door vee. Het raster mag niet aan de boom bevestigd worden. Jonge bomen in een weiland met vee zijn voorzien van een boomkorf.
- De onderbegroeiing wordt jaarlijks beweid, of de boomgaard wordt jaarlijks gemaaid waarbij het maaisel wordt afgevoerd.
- Bemesting met drijfmest, ruige mest (geen pluimveemest) of kalk is toegestaan.
- Bij bemesten van de boomgaard worden de fruitbomen en wortels niet beschadigd
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en jacobskruiskruid.
- Niet branden in, of in de directe omgeving van het element.

Pakketten

- a) Hoogstamboomgaard
- b) Halfstamboomgaard bij historische boerderijen

27 Hakhoutbosje

Beschrijving

Boeren hebben al eeuwenlang behoefte aan hout voor allerlei doeleinden. Het kan hierbij gaan om brandhout, staken voor de groentetuin of hout voor gereedschapsstelen. Dit soort bosjes wordt in de volksmond ook wel geriefhoutbosjes genoemd. Dergelijke bosjes worden van oudsher als hakhout beheerd. Hakhoutbosjes zijn van groot belang voor de biodiversiteit vanwege hun functie als leefgebied voor vogelsoorten als ransuil, torenvalk, grote lijster, zomertortel en roek en zoogdieren als bunzing. Belangrijk is dat nesten van zwarte kraai en ekster ongestoord aanwezig zijn in het gebied, omdat die gebruikt worden door bijvoorbeeld torenvalk en ransuil. Aanwezigheid van overstaanders verhoogd de ecologische waarde.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Minimaal 80% tot maximaal 100% van de beheereenheid is gesnoeid in de periode 1 oktober van het vorige kalenderjaar tot 15 maart van dit kalenderjaar. Het overige deel wordt in stand gehouden [22]
- Snoeiafval op rillen leggen in de beheereenheid (niet versnipperen); en of [28]
- Snoei- en of maaiafval is verwijderd [24]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]
- De beheereenheid wordt niet beweid [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereenheid wordt periodiek afgezet in de periode van 1 oktober tot 15 maart
- Minimaal 80% van de oppervlakte van het bosje wordt als hakhout beheerd en periodiek afgezet in een cyclus van eenmaal in de 6 – 25 jaar.
- Snoeihout mag op stapels of rillen in het element verwerkt worden voor zover het de ondergroei en/of de stoven niet schaadt.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Beschermen tegen schade als gevolg van beweiding of bewerking op aangrenzende gronden.
- Het raster mag niet aan het element bevestigd worden.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid (alleen in nieuwe elementen).
- Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratel-populier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.
- Niet branden in, of in de directe omgeving van het element.

Pakketten

- a) Droog hakhoutbosje (zomereik, wintereik, berk en haagbeuk dominant)
- b) Vochtig en nat hakhoutbosje (zwarte els en/of gewone es dominant)

28 Griendje

Beschrijving

In bepaalde delen van het land, was het verbouwen van wilgen lange tijd vrij gebruikelijk in vooral moerassige streken. Deze wilgen werden op enige tientallen centimeters boven de grond afgezet in een 4-6 jarige cyclus. Het hier vanaf komend hout (vaak wilgentenen genoemd) werd o.a. gebruikt als rijshout ter bescherming van waterkeringen. Deze wilgengrienden zijn ook nu nog in het landschap terug te vinden en het eraf komend hout wordt nog steeds gebruikt voor rijshout, maar kent inmiddels ook modernere toepassingen als tuinschermen etc. Griendjes zijn onder andere van belang voor de biodiversiteit vanwege hun functie als leefgebied voor zoogdieren als de bunzing en vogels zoals gekraagde roodstaart en ransuil, mits er overstaanders in de vorm van hoge of oude bomen aanwezig zijn. Belangrijk is dat nesten van zwarte kraai en ekster ongestoord aanwezig zijn in het gebied, omdat die gebruikt worden door bijvoorbeeld ransuil..

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Minimaal 80% tot maximaal 100% van de beheereenheid is gesnoeid in de periode 1 oktober van het vorige kalenderjaar tot 15 maart van dit kalenderjaar. Het overige deel wordt in stand gehouden [22]
- Snoeiafval op rillen leggen in de beheereenheid (niet versnipperen); en of [28]
- Snoei- en of maaiafval is verwijderd [24]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]
- De beheereenheid wordt niet beweide [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- Het element bestaat uit inheemse wilgensoorten en wordt geheel als griend beheerd en periodiek, tenminste eenmaal per 5 jaar, afgezet.
- Snoeihout mag op stapels of rillen in het element verwerkt worden voor zover het de ondergroei en/of de stoven niet schaadt.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Beschermen tegen schade als gevolg van beweiding of bewerking op aangrenzende gronden.
- Het raster mag niet aan het element bevestigd worden.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid (alleen in nieuwe elementen).
- Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratel-populier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Niet branden in, of in de directe omgeving van het element.

Pakketten

- a) Griendje

29 Bosje

Beschrijving

Een bosje is een vlakvormige houtopstand die vroeger vaak aangeplant en beheerd werd als hakhout, maar doorgeschoten is en niet meer als hakhout wordt beheerd. Dergelijke bosjes komen in veel gebieden in Nederland voor. Bosjes zijn - zeker in combinatie met aanliggende zomen en/of kruidenrijke perceelranden - van belang voor de biodiversiteit als leefgebied voor vogels als geelgors (gebruikt de bomen als zangplek), grote lijster, gekraagde roodstaart, torenvalk en ransuil en zoogdieren als gewone dwergvleermuis en laatvlieger, mits er overstaanders in de vorm van hoge of oude bomen aanwezig zijn. Belangrijk is dat nesten van zwarte kraai en ekster ongestoord aanwezig zijn in het gebied, omdat die gebruikt worden door bijvoorbeeld ransuil.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Minimaal 80% tot maximaal 100% van de beheereenheid is gesnoeid in de periode 1 oktober van het vorige kalenderjaar tot 15 maart van dit kalenderjaar. Het overige deel wordt in stand gehouden [22]
- Snoeiafval op rillen leggen in de beheereenheid (niet versnipperen); en of [28]
- Snoei- en of maaiafval is verwijderd [24]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]
- De beheereenheid wordt niet beweid [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereenheid wordt periodiek gedund/afgezet in de periode van 1 oktober tot 15 maart
- Het element wordt beheerd als bos met hoog opgaande bomen.
- Randen van het element worden als hakhout beheerd met een cyclus van eens in de 6 – 25 jaar.
- Snoeihout mag op stapels of rillen in het element verwerkt worden voor zover het de ondergroei en/of de stoven niet schaadt.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Beschermen tegen schade als gevolg van beweiding of bewerking op aangrenzende gronden.
- Het raster mag niet aan het element bevestigd worden.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid (alleen in nieuwe elementen).
- Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Niet branden in, of in de directe omgeving van het element.

Pakketten

- a) Bosje

30 Nestgelegenheid Zwarte Stern

Beschrijving

Dit pakket richt zich specifiek op de bescherming en voortplanting van de Zwarte Stern. Deze soort vereist bijzondere maatregelen vanwege haar eigenschap graag op vlotjes in sloten te willen broeden.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Er wordt een rustperiode in acht genomen van 1 april tot 1 juli [1]
- In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats [2]
- Op de percelen wordt gezocht. Gevonden nesten worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen. Gevonden nesten zijn geregistreerd (bijv stalkaart of geo informatie). Indien een perceel grasland wordt gemaaid of anderszins bewerkt, wordt een enclave van tenminste a m² met minimaal een straal van b m aangehouden om de aanwezige gevonden nesten. Bij beweiding is een nestbeschermer geplaatst. Voor specifieke soorten kan nestgelegenheid worden geplaatst. [5]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]
- Beweiding is in de rustperiode niet toegestaan [25]
- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd [17]
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit lijst b zijn in transect aanwezig in de periode x tot y (groeiseizoen) [19]

Aanvullende beheervoorschriften

- Bij ieder stuk rand wordt, gerekend vanaf de slootzijde, een aaneengesloten strook van 2 meter tussen 1 april en 1 augustus niet gemaaid, gerold, gesleept of bemest, en is het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in die periode niet toegestaan. Bovendien wordt die strook tussen 1 april en 1 juli niet beweid.
- Indien het overige deel van de beheereenheid of het belendende perceel voor 1 juli beweid wordt, dient vóór 15 juni een (tijdelijk) raster te worden geplaatst op een afstand van ten minste 0,5 meter van het voorgaande punt bedoelde strook, gezien vanuit slootkant, over de gehele lengte van de rand.
- Halverwege de in het eerste punt bedoelde strook worden, op een onderlinge afstand van ten minste 4 meter en uiterlijk op 1 mei, minimaal 5 en maximaal 10 vlotjes in de sloot uitgelegd als nestgelegenheid voor de Zwarte stern.
- De vlotjes worden, voor zover zij niet langer door de Zwarte stern gebruikt worden, uiterlijk op 1 september uit het water gehaald, schoongemaakt, gedroogd en opgeslagen.
- De te gebruiken nestvlotjes voldoen aan de eisen zoals geformuleerd door de werkgroep van de Agrarische Natuurvereniging "De Utrechtse Venen".
- De begunstigde houdt bij op hoeveel vlotjes gebroed wordt en hoeveel jongen er uit komen. Deze gegevens worden door het Collectief na afloop van het broedseizoen ter beschikking gesteld aan de Provincie.
- Indien een raster wordt geplaatst meldt de deelnemer dit aan het Gebiedscollectief.
- Gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen is slechts toegestaan voor pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Het gewas wordt jaarlijks na 1 augustus afgevoerd door middel van maaien en afvoeren. Tweede keer maaien en afvoeren is toegestaan.
- Beweiding van de beheereenheid buiten de rustperiode is toegestaan.
- De beheereenheid mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid.

Pakketten

- a) Nestgelegenheid Zwarte Stern

31 Insectenrijk graslandperceelsbeheer

Beschrijving

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Beweiding is van 1 januari tot 15 september niet toegestaan [25]
- Van 15 september tot en met 31 december is beweiding toegestaan met maximale veebezetting 2 GVE-ha [21]
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit lijst b zijn in transect aanwezig in de periode x tot y (groeiseizoen) [19]
- *Pakket a1*: Het grasgewas wordt in periode 1 mei tot 1 juni geoogst op de gehele beheereenheid. [12]
- *Pakket a*: Het grasgewas wordt in periode 15 september tot 1 januari geoogst op minimaal 60 tot maximaal 75% van de beheereenheid. [12]
- *Pakket b*: Het grasgewas wordt in periode 15 september tot 1 januari geoogst op minimaal 40 tot maximaal 50% van de beheereenheid. [12]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]

Aanvullende beheervoorschriften

- *Pakket a*: De beheereenheid wordt niet bemest en er wordt geen bagger opgebracht.
- *Pakket b*: Gefaseerd maaien: ieder jaar wordt 50% van het perceel gemaaid in de periode van 15 september tot 1 januari, waarbij het maaisel wordt afgevoerd. Het daaropvolgende jaar wordt de andere 50% van de beheereenheid gemaaid in de periode 15 september tot 1 januari, waarbij eveneens het maaisel wordt afgevoerd.
- *Pakket b*: Bemesting is niet toegestaan, met uitzondering van instandhoudingsbemesting met kalk of ruige mest, uitgezonderd kippenmest.
- Buiten de aangegeven periodes is maaien niet toegestaan.
- Het grasland mag niet gescheurd, gefreesd, geploegd of heringezaaid worden.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, haagwinde, heermoes, kleefkruid en jacobskruid.
- Beweiding is toegestaan in de periode 15 september tot 1 januari met maximaal 2 GVE per hectare. Buiten deze periode is beweiding niet toegestaan.

Pakketten

- a) Insectenrijk graslandperceelsbeheer Roerdal: Basis
- b) Insectenrijk graslandperceelsbeheer Roerdal: Plus

32 Insectenrijke graslandranden

Beschrijving

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- De beheereenheid wordt niet beweid. [11]
- Het grasgewas wordt in periode 15 september tot 1 januari geoogst op minimaal 40 tot maximaal 50% van de beheereenheid. [12]
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit lijst b zijn in transect aanwezig in de periode x tot y (groeiseizoen) [19]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]

Aanvullende beheervoorschriften

- Ieder jaar wordt 50% van het perceel gemaaid in de periode van 15 september tot 1 januari, waarbij het maaisel wordt afgevoerd. Het daaropvolgende jaar wordt de andere 50% van de beheereenheid gemaaid in de periode 15 september tot 1 januari, waarbij eveneens het maaisel wordt afgevoerd.
- Buiten de aangegeven periode is maaien niet toegestaan.
- Het grasland mag niet gescheurd, gefreesd, geploegd of heringezaaid worden.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, haagwinde, heermoes, kleeftkruid en jacobskruiskruid.
- Beweiding is niet toegestaan.
- De beheereenheid wordt niet bemest en er wordt geen bagger opgebracht.

Pakketten

- a) Insectenrijk graslandranden Roerdal

33 Foerageerrand Bever

Beschrijving

Beheereisen

- Minimaal 90% tot maximaal 100% van de beheereenheid is gesnoeid in de periode 1 oktober van het vorige kalenderjaar tot 15 maart van dit kalenderjaar. Het overige deel wordt in stand gehouden [22]

Aanvullende beheervoorschriften

- Het tegengaan van bosvorming door eenmaal per zes jaar de grootste bomen te kappen.
- Bij afsluiten van de overeenkomst ook een vrijstelling van de meldings- en herplantplicht van de Boswet aanvragen bij RVO.nl

Pakketten

- a) Foerageerrand Bever

34 Leibomen bij historische boerderijen

Beschrijving

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Minimaal 90% tot maximaal 100% van de beheereenheid is gesnoeid in de periode 1 oktober van het vorige kalenderjaar tot 15 maart van dit kalenderjaar. Het overige deel wordt in stand gehouden [22]
- Snoei- en of maaiafval is verwijderd [24]

Aanvullende beheervoorschriften

- Het beheer is gericht op het behoud van de specifieke vorm van de leibomen en wordt wanneer nodig uitgevoerd.

Pakketten

- a) Leibomen bij historische boerderijen

35 Schurvelingen en zandwallen

Beschrijving

Globaal kunnen drie typen zandwallen worden onderscheiden:

- zandwallen volledig begroeid met kruiden en grassen;
- zandwallen met kruiden en grassen en een lichte boom- of struiklaag;
- zandwallen begroeid met een zware boomlaag, braamstruweel of struiklaag;

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- Minimaal 90% tot maximaal 100% van de beheereenheid wordt van 1 augustus tot 31 december geschoond en/of gemaaid [23]
- Snoei- en of maaiafval is verwijderd [24]
- De beheereenheid wordt niet beweid [11]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]

Aanvullende beheervoorschriften

- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer afgevoerd door middel van maaien en afvoeren
- Bomen en struiken moeten met regelmaat worden opgesnoeid.
- Schade door betreding door vee moet worden voorkomen met een raster.
- Greppels die naast de zandwallen en schurvelingen zijn gelegen moeten regelmatig worden geschoond.
- Er mag geen snoeihout worden verbrand in, of in de directe omgeving van het element en als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, haagwinde, heermoes, kleefkruid en jacobskruiskruid.

Pakketten

- a) Schurvelingen en zandwallen